

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ NA hARDTEISTIMÉIREACHTA, 2016

EALAÍN

Stair agus Léirthuisicint na hEalaíne

Gnáthleibhéal

Tá 150 marc ag gabháil leis an bpáipéar seo, i.e. 37.5% de na marcanna iomlána ar an Ealaín

Déardaoin, 16 Meitheamh

Tráthnóna, 2:00 – 4:30

Treoracha

Freagair **trí** cheist mar seo a leanas: ceist amháin as Roinn I (An Ealaín in Éirinn), ceist amháin as Roinn II (Ealaín na hEorpa 1000 AD - An Lá Inniu) agus ceist amháin as Roinn III (Léirthuisicint na hEalaíne).

Tá na ceisteanna uile ar cómharc (50).

Ba chóir sceitsí agus léaráidí a úsáid de réir mar is cuí chun do chuid pointí a léiriú.

Déan tagairt, de réir mar a chuirtear sin in iúl, do **na léaráidí atá ar an mbileog a ghabhann leis an bpáipéar seo.**

Roinn I – An Ealaín in Éirinn

1. Is sampla de mhíotalóireacht Éireannach ón gCré-Umhaois é “**Scornán Ghleann Insín**”, *atá léirithe ar an mbileog leis seo*.
Freagair (a), (b) agus (c).
 - (a) Cén fheidhm a bhí aige?
 - (b) Déan cur síos agus plé ar an dóigh a ndearnadh agus a maisíodh an rud seo.
 - (c) Ainmnigh déantán **amháin** eile ón gCré-Umhaois, agus déan cur síos agus plé achomair air.

Léirigh do fhreagra.
2. Is sampla de shnoíodóireacht chloiche ón Iarannaois é “**Gallán an Tuair Rua**”, *atá léirithe ar an mbileog leis seo*.
Freagair (a), (b) agus (c).
 - (a) Cén fheidhm a bhí aige?
 - (b) Déan cur síos agus plé ar a fhoirm agus ar an maisiúchán atá air.
 - (c) Ainmnigh sampla **amháin** eile de shnoíodóireacht chloiche ó ré na réamh-Chríostaíochta, agus déan cur síos agus plé achomair air.

Léirigh do fhreagra.
3. Is sampla de mhíotalóireacht Éireannach ó ré na Críostaíochta í “**Cailís Ardach**”, *atá léirithe ar an mbileog leis seo*.
Freagair (a), (b) agus (c).
 - (a) Cén fheidhm a bhí aici?
 - (b) Déan cur síos agus plé ar an dóigh a ndearnadh agus a maisíodh í.
 - (c) Ainmnigh déantán miotail **amháin** eile ón ré seo, agus déan cur síos agus plé achomair air.

Léirigh do fhreagra.
4. Rinne James Gandon (1743 - 1823) foirgnimh phoiblí agus foirgnimh phríobháideacha a dhearadh in Éirinn.
Freagair (a), (b) agus (c).
 - (a) Ainmnigh foirgneamh a dhear James Gandon.
 - (b) Déan cur síos agus plé ar ghnéithe ailtireachta agus ar stíl an fhoirgnimh seo.
 - (c) Déan cur síos agus plé achomair ar ghné mhaisiúil **amháin** den fhoirgneamh seo.

Léirigh do fhreagra.

5. Tá “**An Póitseálaí Gonta**” le Harry Jones Thaddeus (c.1860 - 1929) *léirithe ar an mbileog leis seo*.
Freagair (a), (b) agus (c).
(a) Déan cur síos agus plé ar an bpictiúr seo faoi na ceannteidil seo a leanas:
- comhdhéanamh
 - úsáid datha(nna)
 - láimhseáil na fíorach daonna.
- (b) Cad atá i gceist sa pictiúr seo? Tabhair fáthanna le do fhreagra.
(c) Ainmnigh pictiúr fíorach **amháin** eile le haon ealaíontóir Éireannach, agus déan cur síos agus plé achomair ar an bpictiúr sin.
Léirigh do fhreagra.

6. Tá Robert Ballagh (r.1943) ar dhuine de na healaíontóirí comhaimseartha is fearr aithne in Éirinn.
Freagair (a), (b) agus (c).
(a) Ainmnigh saothar **amháin** le Robert Ballagh a ndearna tú staidéar air.
(b) Déan cur síos ar an saothar atá roghnaithe agat faoi na ceannteidil seo a leanas:
- ábhar
 - comhdhéanamh
 - úsáid datha(nna).
- (c) Tabhair roinnt eolais ghinearálta faoi Robert Ballagh.
Léirigh do fhreagra.

7. Roghnaigh saothar le duine **amháin** de na healaíontóirí seo a leanas:
- James Barry (1741 - 1806)
 - Paul Henry (1876 - 1958)
 - Harry Clarke (1889 - 1931)
 - Seán Keating (1889 - 1977)
 - Rowan Gillespie (r.1953)
 - Alice Maher (r.1956)
 - Dorothy Cross (r.1956).
- Freagair (a), (b) agus (c).
(a) Ainmnigh an saothar a roghnaigh tú.
(b) Déan cur síos agus plé ar an saothar a roghnaigh tú faoi na ceannteidil seo a leanas:
- ábhar
 - comhdhéanamh / foirm
 - teicníc agus úsáid na mbunábhar.
- (c) Tabhair roinnt eolais ghinearálta faoin ealaíontóir a roghnaigh tú.
Léirigh do fhreagra.

Roinn II – Ealaín na hEorpa (1000 AD – An Lá Inniu)

8. Tá “**An Breithiúnas Deireanach**” le Gislebertus *léirithe ar an mbileog leis seo*.
Freagair (a) agus (b).
(a) Déan cur síos agus plé ar an léaráid faoi na ceannteidil seo a leanas:
- ábhar
 - comhdhéanamh
 - feidhm.
- (b) Déan cur síos agus plé achomair ar na príomhghnéithe d’eaglais nó d’ardeaglais Rómhánúil.
Léirigh do fhreagra.
9. Tá “**An Teitheadh chun na hÉigipte**” le Giotto (c.1267 - 1337) *léirithe ar an mbileog leis seo*.
Freagair (a) agus (b).
(a) Déan cur síos agus plé ar an saothar seo faoi na ceannteidil seo a leanas:
- ábhar
 - comhdhéanamh agus úsáid na peirspictíochta
 - teicníc agus úsáid datha(nna).
- (b) Ainmnigh saothar **amháin** eile le Giotto, agus déan cur síos agus plé achomair ar an saothar sin.
Léirigh do fhreagra.
10. Tá “**Maois**” le Michelangelo (1475 - 1564) *léirithe ar an mbileog leis seo*.
Freagair (a) agus (b).
(a) Déan cur síos agus plé ar an dealbh seo faoi na ceannteidil seo a leanas:
- comhdhéanamh / foirm
 - teicníc agus úsáid an bhunábhair
 - láimhseáil na fíorach daonna.
- (b) Ainmnigh saothar **amháin** eile le Michelangelo, agus déan cur síos agus plé achomair ar an saothar sin.
Léirigh do fhreagra.
11. Tá “**An Suipeár in Eamáús**” le Caravaggio (1571 - 1610) *léirithe ar an mbileog leis seo*.
Freagair (a) agus (b).
(a) Déan cur síos agus plé ar an saothar seo faoi na ceannteidil seo a leanas:
- ábhar
 - comhdhéanamh
 - úsáid an tsolais.
- (b) Ainmnigh saothar **amháin** eile le Caravaggio, agus déan cur síos agus plé achomair ar an saothar sin.
Léirigh do fhreagra.

12. Roghnaigh saothar **amháin** le Claude Monet (1840 - 1926) a bhfuil staidéar déanta agat air. Freagair (a) agus (b).
- (a) Ainmnigh an saothar, agus déan cur síos agus plé air faoi na ceannteidil seo a leanas:
- ábhar
 - comhdhéanamh
 - stíl agus úsáid datha(nna).
- (b) Tabhair roinnt eolais ghinearálta faoi Claude Monet.
Léirigh do fhreagra.

13. Tá “**An Seomra Dearg (Comhréiteach i nDearg)**” le Henri Matisse (1869 - 1954) *léirithe ar an mbileog leis seo.* Freagair (a) agus (b).
- (a) Déan cur síos agus plé ar an saothar seo faoi na ceannteidil seo a leanas:
- ábhar
 - comhdhéanamh
 - stíl agus úsáid datha(nna).
- (b) Ainmnigh saothar **amháin** eile le Matisse, agus déan cur síos agus plé achomair ar an saothar sin.
Léirigh do fhreagra.

14. Roghnaigh ceann **amháin** de na saothair seo a leanas agus freagair (a) agus (b):
- “**Portráid de Mhuintir Arnolfini**” le Jan Van Eyck (a d’éag i 1441)
 - “**Scoil na hAithne**” le Raphael (1483 - 1520)
 - “**Mionn na Horatii**” le Jacques-Louis David (1748 - 1825)
 - “**An Fhís i ndiaidh na Seanmóra**” le Paul Gauguin (1848 - 1903)
 - “**Dianseasmhacht na Cuimhne**” le Salvador Dalí (1904 - 1989).
- (a) Déan cur síos agus plé ar an saothar a roghnaigh tú faoi na ceannteidil seo a leanas:
- ábhar
 - comhdhéanamh
 - stíl agus úsáid datha(nna).
- (b) Ainmnigh saothar **amháin** eile leis an ealaíontóir a roghnaigh tú, agus déan cur síos agus plé achomair ar an saothar sin.
Léirigh do fhreagra.

Roinn III – Léirthuiscint na hEalaíne

15. Freagair (a) agus (b).

(a) Ainmnigh scannán aicsin a bhí suimiúil don tsúil, dar leat, agus déan cur síos agus plé air faoi na ceannteidil seo a leanas:

- suíomh / seit
- feisteas / smideadh
- obair cheamara / éifeachtaí físe.

(b) Déan clár an scéil le haghaidh scannán gairid bunaithe ar do rogha imeacht spóirt.
Léirigh do fhreagra.

16. Freagair (a) agus (b).

(a) Ainmnigh gailearaí, músaem **nó** ionad léirmhíniúcháin ar thug tú cuairt air. Déan cur síos agus plé ar an dóigh ar cuireadh an saothar ar taispeáint faoi na ceannteidil seo a leanas:

- leagan amach
- soilsiú
- eolas don bhreathnóir.

(b) Déan feidhmchlár fón cliste (aip) a dhearadh chun mic léinn a spreagadh le cuairt a thabhairt ar do rogha gailearaí, músaem **nó** ionad léirmhíniúcháin.
Tabhair fáthanna le do chinntí dearaidh.

Léirigh do fhreagra.

17. Freagair (a) agus (b).

(a) Déan cur síos agus plé ar an bpacáistiú ar na brioscaí **atá léirithe ar an mbileog leis seo** faoi na ceannteidil seo a leanas:

- dath(anna) / íomhánna
- cruth / foirm
- litreoireacht / lógó.

(b) Déan lógó a dhearadh a bheadh oiriúnach do shiopa peataí.
Tabhair fáthanna le do chinntí dearaidh.

Léirigh do fhreagra.

18. Freagair (a) agus (b).

(a) Déan cur síos agus plé ar an saothar dealbhóireachta **atá léirithe ar an mbileog leis seo** faoi na ceannteidil seo a leanas:

- suíomh / scála
- foirm / cruth
- dath / uigeacht.

(b) Déan píosa dealbhóireachta a dhearadh a bheadh oiriúnach don bhealach isteach go dtí do scoil **nó** do chlub óige áitiúil. Tabhair fáthanna le do chinntí dearaidh.

Léirigh do fhreagra.

19. Déantar cásanna le haghaidh fón póca i stíleanna éagsúla agus as ábhair éagsúla.
Freagair (a) agus (b).
- (a) Déan cur síos agus plé ar na gnéithe de chás dea-dheartha le haghaidh fón póca faoi na ceannteidil seo a leanas:
- feidhm
 - bunábhair
 - stíl.
- (b) Déan cás pearsantaithe a dhearadh le haghaidh fón póca.
Tabhair fáthanna le do chinntí deartha.
Léirigh do fhreagra.
20. Achar talún is ea páirc phoiblí ar féidir le cuairteoirí sult agus áineas a bheith acu ann.
Freagair (a) agus (b).
- (a) Déan leagan amach a dhearadh do pháirc phoiblí ina mbeadh na fóntais seo a leanas, agus déan an leagan amach a phlé:
- ionad picnicí do theaghlaigh
 - ionad shúgartha do pháistí beaga
 - conair shiúil do mhadraí.
- (b) Roghnaigh ceann **amháin** de na fóntais thuas agus tabhair breac-chuntas ar na gnéithe sábháilteachta agus slándála a theastódh sa limistéar seo.
Tabhair fáthanna le do roghanna.
Léirigh do fhreagra.
21. Freagair (a) agus (b).
- (a) Déan cur síos agus plé ar aghaidh an tsiopa *atá léirithe ar an mbileog leis seo* faoi na ceannteidil seo a leanas:
- éifeacht ó thaobh amhairc de
 - úsáid datha(nna)
 - comharthaíocht.
- (b) Tabhair breac-chuntas ar conas a d'fhéadfá aghaidh an tsiopa seo a fheabhsú chun í a dhéanamh níos tarraingtí dá spriocmhargadh. Tabhair fáthanna le do chinntí dearaidh.
Léirigh do fhreagra.

Leathanach Bán